

PŘEDNÁŠKY Z PŘEDMĚTU ZÁKLADY RODINNÉHO PRÁVA

Mgr. Martina Pokorná

(WORD ÚPRAVA POWERPOINTOVÉ PREZENTACE)

RODINNÉ PRÁVO

- **upravuje osobní a majetkové vztahy mezi členy rodin**, členové rodiny jsou navzájem spojeni především vazbami citovými[1]
- [1] nemůže regulovat rodinné vztahy příliš podrobně, zejména osobní právní vztahy, neboť jejich obsah se často právní úpravě vymyká a právo musí do jisté míry spoléhat na jiné normativní systémy, především na normy mravní

Osobní a majetkové vztahy mezi členy rodiny :

VZTAHY MEZI MANŽELY

VZTAHY MEZI RODIČI A DĚTMI

VZTAHY NÁHRADNÍ RODINNÉ VÝCHOVY

Prameny rodinného práva:

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE z roku 1989 (č. 104/1991 Sb.)

ZÁKON O RODINĚ

OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb.

Řeší problematiku rodiny a manželství. Neřeší problematiku registrovaného partnerství – zákon č. 115/2006 Sb.

Manželství

vznik

neplatnost a neexistence manželství

vztahy mezi manžely

zánik manželství smrtí, prohlášením manžela za mrtvého

rozvod

Vztahy mezi rodiči a dětmi

rodičovská zodpovědnost

výchovná opatření
určení rodičovství
osvojení
poručenství a opatrovnictví

Výživné

vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí
vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými
vyživovací povinnost mezi manžely
výživné rozvedeného manžela
příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce
společná ustanovení

MANŽELSTVÍ

- **Definice manželství podle Zákona o rodině**
- trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem
- hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí
- **Uzavření sňatku**
- osoby opačného pohlaví starší 18 let
- formou občanského – civilního sňatku nebo
- církevním sňatkem
- soud může povolit uzavření manželství osobě starší 16 let na základě žádosti
- při uzavírání církevního sňatku musí mít snoubenci potvrzení z matriky, které není starší 3 měsíce a sňatek může provést pouze státem registrovaná církev
- **Při uzavření manželství musí snoubenci učinit tato prohlášení:**
- vstupu do manželství
- nevědomosti okolností vylučujících vznik manželství
- vzájemné znalosti zdravotního stavu
- zvážení majetkových důsledků manželství
- příjmení
- **Doklady pro uzavření manželství**
- rodný list
- občanský průkaz
- rozsudek o rozvodu
- rozsudek o prohlášení za mrtvého
- úmrtní list manžela
- rodné listy rodičů budoucích manželů
- Znalost zdravotního stavu, dohoda o příjmení a o příjmení dětí.
- **Neplatnost manželství**
- Bigamie
- příbuzenství (incest) – předci, potomci, sourozenci
- nezletilost (mladší věk) – pod 16 let
- nezpůsobilost k právním úkonům (duševní choroba)
- vada právního úkonu (oddávající neměl oprávnění, pod pohrůžkou násilí)

OBČANSKÝ SŇATEK

- Manželství uzavřeno před **obecním úřadem**, který je pověřen vést matriky pro obvod, v němž má jeden ze snoubenců trvalý pobyt, a to před starostou, zástupcem starosty nebo pověřeným členem obecního (městského) zastupitelstva za přítomnosti matrikáře
- Postup upraven v zákonu o matrikách

CÍRKEVNÍ SŇATEK

- manželství uzavřeno u státem registrované církve nebo náboženské společnosti, a to před osobou pověřenou příslušnou církví (Ministerstvo kultury)
- orgán církve, před kterým došlo k uzavření manželství, je povinen do 3 pracovních dnů doručit protokol o uzavření manželství příslušnému matričnímu úřadu, v jehož obvodu se manželství uzavřelo
- církevní sňatek může být uzavřen až po předložení osvědčení oddávajícímu
- osvědčení vydává příslušný matriční úřad (musí být splněny všechny požadavky zákona pro uzavření platného manželství)
- bez tohoto osvědčení manželství nemůže vzniknout

VZTAHY MEZI MANŽELY

- uzavřením manželství vzniká manželům řada práv a povinností osobního i majetkového charakteru

Práva a povinnosti osobního charakteru

- žít spolu, být si věrni, pomáhat si, vzájemně respektovat svoji důstojnost, společně pečovat o děti, vytvářet zdravé rodinné prostředí
- povinnost dohody o všech podstatných záležitostech
- povinnost hradit náklady společné domácnosti

Práva a povinnosti majetkového charakteru

–

Společné jmění manželů (SJM)

- upravuje Občanský zákoník
- dnem uzavření manželství (všechny věci a hodnoty, které manželé získali během manželství bez ohledu na tom, kdo a jakou mírou se na získání podílel)
- součástí nejsou věci pořízené před manželstvím, věci získané jako dar nebo dědění v průběhu manželství a věci osobní povahy (prádlo, hygienické potřeby)
- společné jmění lze omezit nebo zrušit v průběhu manželství na návrh jednoho z manželů soudem
- Předmanželskou smlouvou společné jmění nevznikne.

UKONČENÍ MANŽELSTVÍ

Přirozený zánik:

- smrtí jednoho z manželů (úmrtní list)
- prohlášením za mrtvého

Nepřirozený zánik:

- rozvod dohodou (smluvený, nesporný)
- rozvod sporný a ztížený

Zákony týkající se rozvodu

- zák. č. 94/1963 Sb., O rodině
- zák. č. 91/1998 Sb. tzv. velká novela
- zák. č. 99/1963 Sb., Občanský soudní
- řád

Nesporný rozvod (smluvený)

- manželství trvalo nejméně 1 rok
- manželé spolu nejméně 6 měsíců nežijí a druhý manžel se k návrhu připojí
- zákon konstruuje domněnku, že manželství je rozvráceno
- rozvrat se již nedokazuje, soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, jsou-li předloženy dohody o úpravě poměrů k nezletilým dětem

Sporný rozvod

- soud může manželství rozvést, je-li manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití
- soud bere v úvahu příčiny rozvratu

Ztížený rozvod

- existují-li mimořádné okolnosti svědčící pro zachování manželství
- rozvodu se brání manžel, pro něhož by byl rozvod zvlášť závažnou újmou, přičemž jde o manžela, který rozvrat nezapříčinil porušováním manželských povinností
- soud manželství nerozvede, ledaže by manželé spolu nežili po dobu delší 3 let (tvrdoštní kauzule)

Co ještě souvisí s rozvodem...

- před rozhodnutím o rozvodu musí být upraveny poměry nezletilých dětí

Opatrovnický soud musí rozhodnout o:

- svěřeni do výchovy
- výši příspěvku výživného na děti a to u obou rodičů
- na rozvod není právní nárok
- rozvod znamená pouze změnu statusu

Svěření do výchovy**SPOLEČNÁ VÝCHOVA**

- dohoda o společné výchově. Nastává situace, jako kdyby k rozvodu nedošlo.

STRÍDAVÁ VÝCHOVA

- dítě je po určitý časový úsek (např. měsíc) střídavě s jedním z rodičů. Opět nutná dohoda mezi rodiči.

SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO VÝCHOVY JEDNOHO Z RODIČŮ

- soud rozhodne o svěření do výchovy jednoho z rodičů na základě všestranného posouzení zájmu dítěte a výchovné způsobilosti rodičů

Český statistický úřad www.czso.cz

URČENÍ RODIČOVSTVÍ

- Určení matky:
- Matkou dítěte je žena, která ho porodila
- Domněnka otcovství

Otcem dítěte je:

- manžel ženy a to 300 dnů po rozvodu
- manžel ženy znovu provdané a to i před lhůtou 300 dnů od dřívějšího manželství

Souhlasné prohlášení rodičů

- muž, který podepsal souhlasné prohlášení rodičů na matrice o rodičovství (matriční úřad, soud)
- nezletilý muž tento fakt prohlašuje před soudem

Otcovství určené soudem – paternitní spory

- muž na základě rozhodnutí soudu při soudním řízení o určení otcovství
- Muž, který souložil s matkou dítěte v době kratší než 180 dnů a více než 300 dnů od narození dítěte
- Vylučovat to mohou závažné okolnosti
- Umělé oplodnění ženy – muž, který dal souhlas
- Popření otcovství
- Do 6 měsíců, ode dne, kdy se dozví že se jeho manželce narodilo dítě
- Manžel pozbyl způsobilost k právním úkonům

